

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím:

Forrás:

Bp.

(Helv)

1919.5.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(O)

Osztályozás

Tárgy

492

Hely

Városi Színház

Idő

"1919"

Személy

Népbiztosok a szinfalak mögött.

A Városi Színház szomorú napjaiból.

A kommun első napjaiban történt, hogy az esti előadás kezdete előtt katonadaróiban egy férfi lépett a Városi Színház igazgatói szobájába.

Vágó népbiztos vagyok — mondta. Az előadás előtt beszélni fogok a szinpadról. Intézkedjenek, hogy mielőtt a függöny felgördül, az internacionálét játssza a zenekar.

Az öltözőkben gyorsan híre ment, hogy egy Vágó nevű népbiztos vendégszerepel, s a Lili bárónő személyzete kíváncsian lesté a szinfalak mögött az új kartársait. Vágó kolléga mindent elkövetett a siker érdekében, nem takarékoskodott hanggal és megfelelő rögtönzésekkel:

— Kírtjuk a burzsoáziát! Vérükkel festjük pirosra a zászlóinkat! É Ezt mondta Vágó népbiztos és kicsi hija volt, hogy Faludi Sándor, Péchy Ersei és Tapolezai rá nem rontottak a furcsa rögtönzés után.

Ezzel a vendéglátékkal kezdődött meg a Városi Színház politikai szereplése, mely Vágó után egy időre némileg ellaposodott s csak Molnár Ferenc felolvasásával (egy háborúellenes novelláját olvasta) és egy Rabinovics nevű véreb szónoklatával nyújtott feljegyzésre érdemeset.

Néhány héttel utóbb Reinitz Béla, a színházi diktátor megüzente az igazgatónak:

— Holnap nincs előadás. A Városi Színházban a katonai- és munkástanács tart ülést. A szinpadot kárpitózzák vörösre.

A parancsot teljesítették. A gyűlés előtt Lenin-ülék állnak fel a színházbejárótól a szinpadig: ezen az úton jöttek a népbiztosok. A szinpadon a színházi munkás-bizalmiak sürögtek, az ügyelő asztalánál Tapolezai, a helyettes igazgató vigyázott, hogy minden rendben legyen, mert a legkisebb zavar börtönt jelentett. Elsőnek Kun Béla érkezett, egyenesen Tapolezaihoz fordult:

— Kun vagyok, kérek egy cigarettát. Csepelen beszéltem, cigarettá nélkül nem tudok újra beszélni. Mind elszívtam a cigarettáimat. Köszönöm, bocsásson meg...

Tapolezai figyelmezteti, hogy a színház hatalmas méretei felemelt hangot követelnek. Kun próbát tart. A folyosó végére siet s onnan kiáltja, hogy tisztán hallani-e a szavát? Közben Böhm is megérkezett.

— Hol a telefon, igazgató ur? — kérdi. Odavezetik a fülkéhez. Panaszodik, hogy nem ér rá színházba járni, sok a dolga. A szinpadon világosító vigasztalja:

— Lesznek még nyugodtabb napok is, népbiztos elvtárs ur.

— Akkor én már régen légni fogok. Nevettek... A gyűlés alatt a színészeknek tilos a nézőterre lépni, az igazgató szobájában hallgatónak, hogy mi történik odabent. Valaki mégis besurrant a nézőterre. Nemsokára sápadtan, verejtékezve jött vissza. Egy huszhuszonkét éves munkáslegény zajos helyeslés mellett követelte odabent — mondta a hirhozó — hogy Budapest összes kerületeinek adják meg az akasztási jogot... A gyűlés végén Szamuely vigyorogva így köszönt el a direktoriól:

— No ugy-e, ilyen előadást sem tartottak még ebben a színházban.

A népbiztosok úgy jártak a szinfalak között, mint a régi habitűiek. Kedélyeskedtek, feleségeiket is elhozták, (Kunfiné egyenesen a szinpadon fojlalt helyet), tréfáltak, udvaroltak.

— Tudja-e, hogy magáról — így bókoltak Kun Bélának — azt beszélnek, hogy egész okos ember volna, csak ne lenne kommunista.

A népbiztosok egészen belelétek magukat a színházosdába. Kiderült, hogy csupa titkos drámaíró van közöttük, fitogtatták színházi ismereteiket, „mondóntúl” vicelkedtek, keresték a nők barátságát. De a színészvilág rokonszanyát nem tudták megnyerni. A reszkető, fakó színészek kik az ülésüket lesik valamely sarokból, ijeszítőket mesélnek:

— Ma az összes népbiztosok beszéltek. Utolsóinak Szamuely állt fel s rekedt, állati füvölésével csak azt mondta: halál, halál, halál! Válaszul az egész szovjet karban bömbölte: Halál!

A kassai győzelem alkalmából nagy mulatságot csaptak a Városiban.

— Sohase láttam ilyen jól rendezett komé-

diát — meséli Tapolcai főrendező-igazgató. — A színpadot, nézőteret, a plafondot is vörössel vonták be, természetesen a mi költségünkre. A Tisza Kálmán-téren katonai kordon, díszezredek, katonazenekarok. Nyolc óra felé vörös díszítési autókon vonultak fel a népbiztosok. Mikor Kun megjelent, az egész katonaság tisztelgett a zenekaroktól kísérve rágyújtott az internacionáléra. Kun kiszállt autójából és ellépett a díszszázad előtt. Ekkor egy ismert nevű fővárosi ügyvéd lélekszakadva rohant hozzá és négy ártatlan ember számára kegyelemért könyörgött. Kun mogorván csak ennyit mondott: *Hagyjanak nekem békét. Más gondom van nekem.* Ma sem tudom, mi lett avval a négy szerencsétlennel, — mondja Tapolcai — de mi ott a folyosón összekulcsolt kézzel imádkoztunk szegényekért.

Azalatt a színpadon *Agoston* elnökölt. Kun közötté a zsufolt nézőtérrel, hogy *Böhm* fővezér elvtárs vonata késik. Pedig ez csak trükk volt. Megérkezéseig *Nyisztor* elvtárs beszélt. Ez azért volt, hogy annál nagyobb legyen a várakozás. Alig kezdett *Nyisztor* a beszédbe, amikor lélekszakadva berohant *Kun* a színpadra:

— Kérem abba hagyni! Megérkezett, megérkezett . . .

A zenekarnak ki volt adva, hogy erre az alkalomra az internacionálét játssza. *Stefanidesz* megszökött a vezénylés elől, tehát karmester nélkül játszották. *Kun* bömbölt:

— Éljen a mi szeretett fővezérünk!

Tombolt az egész ház, amire *Böhm*, a győztes hadvezér mondott beszédet. Ezen az estén *Kun* négyszer állította fel a szovjetet *Böhm* „győző” tiszteletére. De Tapolcai sem bírta sokáig idegekkel a dolgot. Hamarosan elszökött. Tizenhétszer tartóztatták le, míg végre francia őrséghez ért Szeged fölött. A franciák vissza akarták kergetni, mire Tapolcai azt kiáltotta nekik:

— Arrétez moi! Tartóztassatok le!

Egy francia őrnagy elé vitték, az ráordít:

— Hogy került ide?

— A bolsevizmus elől menekülök.

— Hát milyen az a bolsevizmus?

Tapolcai ékes francia nyelven, cyranói pózban elmondta a pesti borzalmakat. A francia őrnagy katonái felé fordulva szólt:

— Avez-vous entendu, c'est le bolchevisme!

(Hallotta? Ez a bolsevizmus.)

És Tapolczai bémehetett Szügedébe s mire odaért — vége volt a Városiban is a bolsevizmusnak.